

АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**Скуратівська М. М.,**студентка І-го курсу магістратури,
спеціальність «Дошкільна освіта»Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,**Падалка О. С.,**доктор педагогічних наук, професор, член
–кореспондент НАПН України, завідувач
кафедри економіки освіти

Запропоновані тези присвячені аналізу процесу адаптації дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти. Визначено та проаналізовано рівні адаптованості дітей та основні проблеми, які виникають у дітей під час адаптаційного періоду.

Ключові слова: адаптація, спілкування, взаємини, ранній вік, адаптаційний період.

Проблема адаптації дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти виникла дуже давно, з початку існування дошкільних закладів і дотепер вона залишається актуальною в реаліях ХХІ століття. У Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти одним із основних завдань визначено збереження та зміцнення фізичного, психічного й духовного-морального здоров'я дитини. Досить складним для дітей раннього віку є перший етап суспільного життя дитини адже він пов'язаний з пристосуванням до нових умов, нових форм співжиття з однолітками, нового режиму, нових знайомств та відносин з дорослими.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що більшістю науковців було розглянуто фактори фізіологічного характеру процесу адаптації (А. Белов, Ю. Бяловський, Л. Дика, І. Кумарин, С. Шапкін), а також індивідуально-психологічні особливості дитини (О. Брежнева, Л. Дика, В. Іллічова, Т. Гурковська, А. Фурман, С. Шапкін). Соціально-психологічні умови аналізуються лише з позиції своєрідності нового соціального середовища, в яке потрапляють діти раннього віку (М. Безруких, Є. Белікова,

Н. Дубровінська, А. Захаров, Є. Сазонова, Н. Шкляр).

Над проблемою адаптації, її видів та рівнів працювали такі науковці:

П. Анохін, Н. Ватутіна, В. Войтко, А. Налчаджян, Г. Царегородцев та інші. В наукових працях Т. Алексеєнко та В. Постового досліджено вплив особливостей виховання в сім'ї на адаптацію дитини.

Процес адаптації дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти зазвичай визначається їх вступом до закладу, тому це є насамперед процесом, а також результатом

координації дитини з довкіллям закладу дошкільної освіти, акліматизацією до нових умов, до організації нових відносин з однолітками та педагогами, встановлення адекватності поведінки відповідно до правил і норм, які є чинними в групі.

Опираючись на наукові дослідження можна зазначити, що процес адаптації є досить вагомою ознакою онтогенетичного розвитку дітей раннього віку.

Соціально-психологічна адаптація зводиться до взаємного пристосування дітей шляхом прийняття норм, ролей, форм та способів взаємодії в певних ситуаціях [2].

Науково підтверджений, той факт, що у дітей раннього віку адаптація до умов закладу дошкільної освіти є важкою, тривалою та досить часто супроводжується різноманітними хворобами. На період адаптації у дітей відбувається дозрівання психічних процесів, фізичний розвиток інтенсивно розвивається. Перебуваючи на певному етапі становлення, діти можуть бути схильними до емоційних коливань та зривів. Зміна звичних умов середовища у дітей та необхідність створення нових форм поведінки вимагає від дитини старань та викликає появу стадії напруженої адаптації. Наскільки емоційно дитина підготовлена в сім'ї до вступу в заклад дошкільної освіти залежить подальший її розвиток та тривалість процесу адаптації, який може коливатися від декількох тижнів, а іноді аж до півроку [5].

При адекватній адаптації у дітей досить швидко відновлюються реакції поведінки (2 – 3 тижні орієнтовно), затримка нервово-психічного розвитку не передбачається, дитина не хворіє або ж хворіє лише раз без ускладнень [1].

За висновками психологів адаптація дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти в середньому триває 7-10 днів, для дітей середнього віку цей термін збільшується до трьох тижнів, а у дітей старшого віку до 30-ти днів орієнтовно.

Адаптація дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти завжди була і залишається дуже важким періодом як для дітей, так для їх батьків та вихователів. Враховуючи специфіку процесу адаптації можна не тільки відшукати правильний підхід до дитини, але й сформувані передумови для майбутньої соціалізації дитини в новому для неї колективі. Оскільки емоційні стани, через які дитина пройшла у ранньому віці впливають на успіхи та невдачі майбутнього, тому, що емоційна пам'ять зберігає позитивний або негативний досвід тих уявлень, цінностей, образів, котрі визначають дитячі сосунки з навколишнім [3; 4].

Масштабність періоду адаптації залежить від індивідуальних та вікових особливостей дітей раннього віку, їх розвитку, типу нервової

системи, здатності організму протистояти захворюванням, загального стану здоров'я, зміни режиму і методів виховання дітей [6].

Основними напрямками роботи педагога з дітьми в період адаптації є: зняття психічного та емоційного напруження у дитини; встановлення емоційного контакту з дитиною; знайомство дитини з умовами ЗДО; зближення сім'ї та закладу дошкільної освіти; допомога дитині у встановлення адекватних стосунків з однолітками.

Важливим завдання вихователя є правильна організація будь-якої діяльності дітей. Від педагогічної майстерності, вміння прийти на допомогу, аналізувати й враховувати індивідуальних особливостей характеру і темпераменту кожної дитини, її потенційних можливостей залежить успіх усієї виховної роботи та адаптаційного процесу.

Педагогам та батькам важливо створювати належні умови для успішної адаптації дитини раннього віку, оптимальне розвивальне середовище, в якому вона зможе активно взаємодіяти, пізнавати світ, спілкуватися з ровесниками та дорослими людьми. Цілеспрямована підготовка дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти допомагає передбачити виникнення труднощів у процесі адаптації.

Джерела:

1. Алямовская В.Г. Ясли – это серьезно : М.: ЛИНКА ПРЕС, 1999. 144 с.
2. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии : СОЮЗ. 2012. 224 с.
3. Гураш Л. Хто допоможе малякові. Дошкільне виховання. 1999. № 3. С. 5-7.
4. Гурковська Т. Проблеми раннього віку. Дошкільне виховання. 2001. № 12. С. 23. 3. Стреж Л. Сходінки до адаптації дітей раннього віку. Київ: Шк. світ, 2009. 128 с.
5. Мушинський В. Особливості адаптації дітей до умов дитячого закладу. Психолог. 2004. №25–26. С. 3–12.
6. Прибора Т. Індивідуальний підхід до дітей дошкільного віку з різними видами адаптації у ДНЗ. 2013. № 44. С. 180-185.